

Povzetek s študijske ekskurzije o razpršenih hotelih

V torek, 26. 5. 2015 smo v organizaciji Skupnosti občin Slovenije in IstraTerre, s predstavniki slovenskih občin obiskali mesteci Sutrio in Tolmezzo v sosednji Italiji.

Predavanja na avtobusu

Vožnjo z avtobusom smo izkoristili za predavanja, vprašanja in odgovore. Z nami so bili:

- ★ **Tadej Slapnik**, državni sekretar KPV – o združništvu
- ★ **Nena Dokuzov**, MGRT – o razvojnih priložnostih v okviru CLLD
- ★ **Uroš Buda**, Tour As – o organizacijskem modelu povezovanja namestitev in informacijski podpori
- ★ **Jana Apih**, Tovarna trajnostnega turizma – o Zeleni shemi in razvoju turističnih produktov.

Sutrio

V kraju Sutrio sta nas pričakala in sprejela:

- ★ **Manlio Mattia**, župan občine Sutrio
- ★ **Enzo Marsilio**, predsednik kooperative Borgo Soandri

Manlio Mattia, župan občine Sutrio in **Enzo Marsilio**, predsednik kooperative, sta v večnamenski dvorani Zadruga Borgo Soandri sprejela udeležence in udeležence ekskurzije. Predstavila sta model razpršenega združnega hotela Borgo Soandri, ki predstavlja sistem podeželskega managementa, pri katerem se je več poslovnih dejavnosti in lastnikov

nepremičnin povežalo v enovito turistično storitev.

Model razpršenega hotela se je porodil kot odgovor na potrebe obnove številnih objektov v Karniji, ki so bili razrušeni zaradi potresa leta 1976. Za revitalizacijo, tako gradbeno kot demografsko, so prepoznali priložnost tudi v razvoju turizma. Velikemu številu poškodovanih ter zapuščenih objektov, potrebnih obnove, so ob iskanju javnih sredstev za obnovo iskali tudi primerno vsebino in jo prepoznali v dejavnosti namestitev povezanih v razpršeni hotel. Sredstva za obnovo so lastniki nepremičnin prejeli v višini 50 % za nepremičnino ali njen del, ki so ga v upravljanje zaupali zadrugi za dobo najmanj 10 let.

Gradbena dela so izvajali lokalni obrtniki in pri tem kot material uporabljali v največji možni meri les, kot lokalno surovino. Tako so že s samo obnovo spodbudili gospodarstvo in lokalni razvoj.

Razpršeni hotel se je izkazal za odličen model povezovanja malih turističnih ponudnikov na nekem ožjem geografskem območju v širšo in celovito ponudbo turističnih storitev. Borgo Soandri je zanimiv primer dobre prakse, ki je pripomogel k trajnostnemu razvoju in dvigu blaginje tamkajšnjih prebivalcev, kar sta župan in predsednik zadruga večkrat poudarila.

Model je Sutriu omogočil postati hotel z eno recepcijo, ki nudi možnost nastanitve, gostinske storitve in vključevanje drugih ponudnikov v mrežo aktivnosti, kot so tradicionalne domače obrti, turistično vodenje, prodaja prehrabnih izdelkov, vina in spominkov, ogled lokalnih muzejev in zbirk, izposoja koles... Skupni so tudi trženje, promocijske dejavnosti in materiali, spletni portal in rezervacijski sistem.

Razpršeni hotel deluje v obliki zadruga. Zasebniki se vanjo vključijo na osnovi pogodbe in podpišejo tudi kodeks pravil in samodiscipline, s katerim se zavežejo k spoštovanju standardov. V razpršeni hotel se lahko poleg ponudnikov namestitev vključijo tudi drugi ponudniki gostinskih storitev in spremljajočih storitvenih dejavnosti. Upravljanje hotelov je v rokah direktorja in upravnega odbora. Članarina v zadrugi znaša 200 eurov in se plača enkrat, ob včlanitvi.

Zadruga danes razpolaga z 166 ležišči v 44 stavbah. Letno beležijo 9.000 obiskovalcev, kar je dovolj za lokalni gospodarski razvoj. Zadruga ima 8 redno zaposlenih oseb, 4 delajo v recepciji in na organizaciji dogodkov, 4 za čiščenje. Finančne učinke so predstavili na podlagi povprečne cene nočitve z zajtrkom, ki znaša 35 eurov. Iz tega zneska se pokrivajo stroški zaposlenih v zadrugi ter vsi režijski stroški (voda, elektrika, ogrevanje,...). Lastniki nepremičnin, člani zadruga, od vsake nočitve dobijo približno 6 eurov takoj, po poplačilu stroškov, ki jih pokriva zadruga se preostanek sredstev razdeli med člane.

Župan in predsednik sta poudarila, da ne glede na to, koliko se nam je 6 eurov zdelo malo, ne smemo pozabiti, da so lastniki nepremičnin prejeli nepovratna sredstva za obnovo nepremičnine in da zadruga zagotavlja razvoj celotne skupnosti. Kraj je lepo urejen, vključno s komunalno infrastrukturo,

cestami, optiko ipd. Z združnim razpršenim hotelom so zagotovili delovna mesta tudi drugim obrtnikom in ponudnikom storitev, kar vpliva na ugodno socialno sliko ter posledično kvaliteto bivanja v kraju.

Tako župan Manilo Mattia, kot predsednik Enzo Mrsilio sta večkrat poudarila izreden pomen in vlogo občine pri celotni zadevi. Občina je pripravila idejno zasnovo, vso dokumentacijo in druge podlage za vzpostavitev kooperative. Občina je zagotovila sredstva za izgradnjo večnamenske dvorane ter recepcije, brezžični internet, ki zagotavlja povezovanje članov zadruga, zagotavlja promocijo in animacijo ter spodbuja razvojne projekte. Občina financira nove turistične in komplementarne dejavnosti, trenutno na primer poteka investicija v izgradnjo wellness centra.

Smisel razpršenega hotela je v pridobivanju novih delovnih mest ter s tem v spodbujanju zaposlovanja in samozaposlovanja. Stalne in sezonske zaposlitve nudijo domačinom delovna mesta v recepcijski službi, info centru, na področju turističnega vodenja, v službi hotelskega gospodinjstva in vzdrževanju. Umestitev razpršenega hotela v nek kraj omogoča večji dotok turistov in posledično dodatni zaslužek že obstoječim gospodarskim subjektom. Prav tako hotel veliko prispeva k ohranjanju živosti kraja in njegovi poseljenosti, pripomore k napredku drugih turističnih dejavnosti in proizvodov, omogoča revitalizacijo starih zapuščenih objektov in včasih celotnega področja ter tako trajnostno vpliva na vsestranski razvoj območja.

Tolmezzo

V Tolmezzu so nas pričakali in sprejeli:

- ★ **Lino Not** – Komisar Gorske Skupnosti Karnije (Commissario della Comunità Montana della Carnia)
- ★ **Daniela De Prato** – Gorska Skupnost Karnije/ pisarna za kulturo (Comunità Montana della Carnia/Ufficio Cultura)
- ★ **Aldo Daici** – Komisar Gorske Skupnosti Gemonese, Canal del Ferro e Val Canale (Commissario della Comunità Montana del Gemonese, Canal del Ferro e Val Canale)
- ★ **Gaetano Simonetti** – Komisar Gorske Skupnosti Gemonese, Canal del Ferro e Val Canale / Evropska pisarna (Comunità Montana del Gemonese, Canal del Ferro e Val Canale/ Ufficio Europa)
- ★ **Claudio Cescutti** – Predsednik LAS-a Euroleades (Presidente GAL “Euroleader”)
- ★ **Gianfranco Macchi** – Gorska Skupnost Karnije /Evropska pisarna (Comunità Montana della Carnia/Ufficio Europa)
- ★ **Michele Colusso** – Gorska Skupnost Karnije /Evropska pisarna (Comunità Montana della Carnia/Ufficio Europa)

V omizju je s strani Skupnosti občin Slovenije sodelovala podpredsednica SOS in županja občine Črnomelj, **Mojca Čemas Stjepanovič**, ki se je zahvalila za gostoljubnost in predstavila SOS ter izrazila interes po nadaljnjem sodelovanju.

Gostitelji so izrazili zadovoljstvo, da smo vzpostavili stik z njimi in izrazili velik interes za skupno sodelovanje in upanje, da je bilo to le prvo srečanje med mnogimi, hkrati pa dodali, da upajo, da nas bodo tudi oni obiskali v Sloveniji.

Gianfranco Macchi je povedal, da že vrsto let sodeluje z Slovenijo in sicer z Triglavskim narodnim parkom, saj se stika z njihovim narodnim parkom in so že večkrat sodelovali v različnih projektih.

Na kratko so predstavili regijo Karnijo, ki ima 40.000 prebivalcev in se na 1.200 km² razteza na pretežno gorskem področju. Karnija ima 28 občin in 150 krajev, Tolmezzo je njihovo glavno mesto, ki šteje cca. 10.000 prebivalcev.

Njihova največja težava je bila v depopulaciji krajev ter opuščanju kmetijstva in gozdarstva. Med prednostnimi področji, ki jih povezujejo, so izpostavili močno zavedanje svoje identitete, dober know-how v šolstvu in zdravju ter pri obnovljivih virih energije, naravne vire ter industrijo.

Gorska skupnost Karnije predstavlja servis 28 Občinam, predvsem za lokalni razvoj ter za prijavo projektov na razpise za sofinanciranje iz EU sredstev.

Njihova glavna interesna področja so:

- Turizem (zeleni, slow, kolesarski)
- Energija (obnovljivi viri: les in voda; ter učinkovita, varčna raba energije)
- Lokalno pridelana hrana
- Kultura

Mreža Karnijskih muzejev (Carnia Musei)

Mreža Karnijskih muzejev se je ustanovila leta 1998 kot »povezovalka« 5-ih muzejev in je skozi leta postopoma priključevala še ostale muzeje in danes velja za najpomembnejšo muzejsko zbirko v Karniji.

Muzeji imajo različna lastništva; nekateri so v lasti Občin, drugi so v zasebnem lastništvu, tretji pa v lasti različnih asociacij, vodi pa jih mreža muzejev, ki spada pod Gorsko Skupnost Karnije (Comunita Montana della Carnia), ki ima v lasti tudi 3 muzeje.

Pomembno je, da mreža muzejev ni zasnovana na osnovi določene tematike, temveč povezuje vse zvrsti muzejev, da ne zagotavlja denarja posameznim muzejem, zahteva pa, da imajo določen odpiralni čas, hkrati pa tudi ne zahteva nikakršnega denarja od posameznih muzejev, torej ni pristopnih stroškov.

Vsak posamezen muzej upravlja njegov lastnik in tudi stroške, ki jih imajo, si jih morajo sami kriti. Mreža muzejev pa nudi svojim članicam različne servise, promocijo, organizacijo različnih dogodkov ter za njih sodeluje v različnih EU projektih.

Mreža muzejev se je ustanovila predvsem zato, da bi skrbela za skupno promocijo muzejev in s tem povečala obisk muzejev, tako iz strani turistov, kot tudi domačinov, predvsem v času izven glavne sezone. Na ta način širijo kulturo in ohranjajo kulturno dediščino ter omogočajo manjšim muzejem, da sodelujejo na EU razpisih, kar sami ne bi mogli.

Edini stroški, ki jih imajo muzeji z mrežo so povezani s promocijo, saj si razdelijo stroške oglaševanja, izdelave letakov ipd. Hkrati pa na ta način pridobijo večji obisk ter občasne razstave in dogodke, audio vodiče in podobno.

Na začetku je mreža pridobila sredstva s strani Interreg II – III, iz Leader sklada ter iz regijskih fundacij, v nadaljevanju pa iz projektov, ki so navedeni v spodnji tabeli:

Project	Programme	Partnership	Budget Partner CMC
Musnet – museums in network (2006-2007)	Interreg IIIC	- CMC - Comunità Montana Alto Agri (Basilicata Region) - Regional Museum Jicin, Chzech Republic	€ 40.000
Transmuseum (2009-2012)	Interreg IV I-A	- CMC - Comunità Montana Alto Cadore - Province of Belluno - Veneto Region - Municipality of Livinallongo - GAL Regio L – Landeck (Tirol)	€ 305.000
LivingStones – Geology for Kids (2011-2012)	Small Project Fund – Interreg I-A	- CMC - Geopark Dellach - Natural History Museum of Udine	€ 12.000

GEOTour (2013)	Leader Funds	/		€ 98.000
AdMuseum (2012-2015)	Interreg IV I-A	-	CMC	€ 225.000
		-	GAL Alto Bellunese	
		-	Province of Belluno	
		-	Municipality of Glorenza/Glurns	
		-	GAL RegioL Landeck (Tirol)	

Trenutno delajo na projektu Geoparka v Karniji.

Med najpomembnejše oz. največje muzeje njihove mreže pa spadajo naslednji muzeji:

- Muzej umetnosti in tradicije, Tolmezzo
- Arheološki muzej, Zuglio
- Geološki muzej, Ampezzo
- Galerija sodobne umetnosti, Treppo Carnico
- Muzej 1. Sv. Vojne, Timau
- Rudarski muzej, Ovaro
- Muzej izdelovanja ur, Pesariis
- Park umetnosti, Verzegnis
- Privatna zbirka; La mozzartina, Paularo

pripravili:

Saša Kek in Urška Stanič